

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31.10.2006, sp. zn. 3 Rodo 6/2006, ECLI:CZ:KSCB:2006:3.RODO.6.2006.1

Číslo: 46/2007

Právní věta: Pokud zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, používá v hlavě třetí pojmu „dítě mladší patnácti let“, označuje tak toho, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku, jak je vymezeno v ustanovení § 2 písm. c) tohoto zákona. Skutečnost, že dítě po spáchání činu jinak trestného již dovršilo patnáctý rok věku, nebrání zahájení řízení podle hlavy třetí a uložení opatření podle § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 31.10.2006

Spisová značka: 3 Rodo 6/2006

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dítě mladší patnácti let

Předpisy: § 90 odst. 1 z. s. m.
§ 93 odst. 1 z. s. m.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Českých Budějovicích – soud pro mládež k odvolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českém Krumlově ve věci nezletilého D. K. zrušil usnesení Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 4 Rod 37/2005, a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 4 Rod 37/2005, bylo rozhodnuto následovně:

I.Soud upouští podle § 93 odst. 7 zák. č. 218/2003 Sb. od uložení opatření ml. D. K.

II.Opatrovníku Mgr. J. A. se přiznává náhrada za právní zastoupení ve výši 1950 Kč.

III.Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Proti tomuto rozhodnutí podala v zákonné lhůtě odvolání státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Českém Krumlově. Napadla výrok o pod bodem I, kterým bylo upuštěno od uložení opatření nezletilému D. K. V důvodech opravného prostředku odvolatelka poukázala na to, že státní zastupitelství podalo u okresního soudu dne 21. 12. 2005 návrh podle § 90 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zák. č. 218/2003 Sb.), na uložení opatření nezletilému D. K. Návrh se opíral o zjištění, že jmenovaný nezletilý se dne 22. 4. 2005 dopustil ve V., okr. Č. K., s mladistvým M. H. protiprávního jednání majetkového charakteru, které nese znaky skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestného činu neoprávněného držení platební karty podle § 249b tr. zák., avšak vzhledem k věku nezletilého se jednalo o činy jinak trestné a věc byla policejním orgánem Policie ČR, Služby kriminální policie a vyšetřování v Českém Krumlově, podle § 159a odst. 2 tr. ř. ve vztahu k § 11 odst. 1 písm. d) tr. ř. odložena.

Státní zastupitelství se ve svém návrhu domáhalo uložení dohledu probačního úředníka podle § 93 odst. 1 písm. a) zák. č. 218/2003 Sb. Okresní soud dospěl k závěru, že nezletilý D. K. se dopustil jednání popsaného v návrhu, avšak ohledně uložení opatření vyslovil výrok, že upouští od uložení opatření podle § 93 odst. 7 zák. č. 218/2003 Sb. Z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že soud prvního stupně zvolil takový postup nikoliv jakožto postačující pro dosažení účelu zákona, ale proto, že D. K. dosáhl dne 10. 7. 2005 věku 15 let, ale návrh na uložení opatření podalo státní zastupitelství až mnohem později po dosažení této věkové hranice. Podle názoru okresního soudu vycházejícího z jazykového výkladu ustanovení § 90 zák. č. 218/2003 Sb. nelze již po dosažení této věkové hranice uložit některé z opatření uvedených v § 93 odst. 1 písm. a) – c) cit. zák.

Státní zástupkyně však považuje takovýto právní závěr za sporný, neboť odporuje samotnému smyslu zákona zák. č. 218/2003 Sb. Má-li být totiž užití některého z opatření prostředkem k vytváření předpokladů pro další pozitivní vývoj dítěte, v tomto případě dítěte s výraznými sklony k páčání trestné činnosti, míjel by se zákon účinkem vždy, kdy sice dítě mladší patnácti let spáchá čin jinak trestný, ale mezitím, než dojde ke shromáždění potřebných dokladů, dosáhne věkové hranice patnácti let. Nebylo by možné již nikdy v těchto případech na provinilce výchovně a preventivně působit. Za dobu účinnosti citovaného zákona, i když mnohdy sporného a právní praxí často kritizovaného, přineslo projednání věcí před soudem a účast dítěte u tohoto jednání nesporně jeden důležitý poznatek, že totiž má pozitivní vliv na další vývoj dítěte, které se ocitlo v rozporu se zákonem. Nezanedbatelné je totiž i působení na rodiče, neboť před soudem nestojí vždy jen děti, které se dopustily ojedinělého excesu v prostředí jinak dobře fungující rodiny, ale mnohdy děti z rodin, kde právní povědomí není na potřebném stupni. To, že se dítě ocitne před soudem, většinou pozitivně motivuje i jeho rodiče k tomu, aby se dítěti více věnovali a zamysleli se hlouběji nad jeho budoucností.

S ohledem na takto rozvedené argumenty státní zástupkyně v závěru svého opravného prostředku vyslovila názor, že rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Shledá-li odvolací soud odvolání důvodným, bude nutné uložit konkrétní opatření. V takovém případě však náleží účastníkům řízení právo odvolání do druhu uloženého opatření, a proto státní zástupkyně navrhla, aby odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud ve smyslu § 214 odst. 2 písm. d) o. s. ř. rozhodl v této věci bez nařízení jednání, neboť dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí nemůže obstát, že je třeba je zrušit podle § 219a odst. 1 o. s. ř., jak bude ještě níže rozvedeno.

K důvodům takového rozhodnutí odvolacího soudu je třeba uvést následující:

Již v opravném prostředku státní zástupkyně jsou přehledným způsobem popsány skutečnosti

významné pro rozhodnutí v této právní věci. Ve stručnosti lze opakovat, že dne 21. 12. 2005 Okresní státní zastupitelství v Českém Krumlově podalo u Okresního soudu v Českém Krumlově v právní věci dítěte mladšího patnácti let D. K. návrh na uložení opatření podle § 90 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. Státní zastupitelství svůj návrh opíralo o šetření příslušných policejních orgánů, z něhož vyplývalo, že D. K. se společně s mladistvým M. H. dopustil skutku spočívajícího v tom, že v době do 19.00 hod. do 20.00 hod. dne 22. 4. 2005 ve V., okr. Č. K., po předchozí domluvě, kdy mladistvý M. H. hlídal u neuzamčených šaten v budově základní školy, kde měli hráči volejbalu odložené šaty, D. K. vnikl do šatny a zde z bundy a riflí odcizil mobilní telefon zn. Nokia 3310 v hodnotě nejméně 1500 Kč, peněženku nejméně v hodnotě 50 Kč s finančním obnosem nejméně 250 Kč a platební kartu VISA Elektron ČS, a. s., poté společně peněženku prohledali a když v ní našli papírek s číslem PIN kódu od platební karty, tak v době kolem 20.00 hod. téhož dne u bankomatu ČS, a. s., na budově JIP V. provedli opakované výběry v částkách po 1000 Kč a 4000 Kč do denního limitu v celkové výši 15 000 Kč, to vše ke škodě J. K.; o peníze se rozdělili, užili je pro svou potřebu a mobilní telefon si ponechal pro sebe D. K.

Popsaným návrhem se státní zastupitelství domáhalo uložení dohledu probačního úředníka nezletilému D. K.

Okresní soud v souladu s ustanovením § 91 odst. 2 zák. č. 218/2003 Sb. ustanovil D. K. opatrovníka, vyžádal aktualizované zprávy o jeho chování z místa bydliště, ze školy a od příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí a nařídil ve věci jednání, které bylo konáno dne 22. 2. 2006. Po provedení všech nezbytných důkazů, při nikterak složité důkazní situaci, vyhlásil napadené rozhodnutí. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí vyplývá, že okresní soud vzal za prokázané, že D. K. se dopustil činu jinak trestného, jak má na mysli ustanovení § 89 odst. 2 zák. č. 218/2003 Sb. Dopustil se skutku, který by v případě trestně odpovědné osoby naplňoval znaky trestných činů (příp. provinění) označených již v návrhu státního zastupitelství. Šlo by o krádež podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. a o neoprávněné držení platební karty podle § 249b tr. zák. Okresní soud ve svém rozhodnutí hodnotil i okolnosti významné z hlediska dosažení účelu zák. č. 218/2003 Sb., posuzoval tedy okolnosti významné pro rozhodnutí, zda je potřeba na nezletilého D. K. působit některým z opatření vyjmenovaných v ustanovení § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. Dospěl k závěru, že účelu zákona zák. č. 218/2003 Sb. nebylo možno dosáhnout v případě nezletilého D. K. pouhým projednáním věci před soudem. Přesto však okresní soud aplikoval ustanovení § 93 odst. 7 zák. č. 218/2003 Sb., podle kterého soud pro mládež může upustit od uložení opatření, postačuje-li k dosažení účelu tohoto zákona (§1 odst. 2) projednání činu dítěte státním zástupcem nebo před soudem pro mládež.

Takovýto svůj postup okresní soud zdůvodnil následovně: „Podle § 90 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. dítěti mladšímu 15 let, které se dopustilo činu jinak trestného, lze opatření uložit na návrh státního zastupitelství. Jazykovým výkladem tohoto ustanovení soud dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že D. K. dosáhl v době rozhodování o návrhu Okresního státního zastupitelství v Českém Krumlově na uložení opatření věku 15 let, není již osobou, kterou má na mysli ustanovení § 90 a následující zák. č. 218/2003 Sb., a nelze mu tedy výchovné opatření uložit. Vzhledem k tomu bylo nutno postupovat analogicky podle § 93 odst. 7 citovaného zákona a od uložení navrhovaného opatření bylo nutno upustit.“

S takto vysloveným právním názorem, výkladem příslušného ustanovení zákona zák. č. 218/2003 Sb., se nelze ztotožnit. Odvolací soud v tomto směru přisvědčil odvolacím námitkám státní zástupkyně. Výklad okresního soudu je nesprávný. Okresní soud pochybil, jestliže svůj názor postavil na výkladu jediného ustanovení zákona o soudnictví ve věcech mládeže, aniž by posuzoval souvislost tohoto ustanovení s obsahem a formulací dalších ustanovení téhož zákona. Pokud by tak učinil, nemohl by dospět k popsanému názoru.

Odvolací soud považuje za potřebné citovat následující ustanovení zákona č. 218/2003 Sb.:

Ustanovení § 1 odst. 1 zní: „Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže.“

Ustanovení § 1 odst. 2 zní: „Projednáváním protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství, se sleduje, aby se na toho, kdo se takového činu dopustil, užilo opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se nadále páčání protiprávního činu zdržel a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé jeho protiprávním činem; řízení musí být vedeno tak, aby přispívalo k předcházení zamezování páčání protiprávních činů.“

Ustanovení § 2 vymezuje některé pojmy používané v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže.

Z hlediska rozhodnutí v této právní věci se jeví důležitým poukázat na ustanovení § 2 písm. b), c) zák. č. 218/2003 Sb. Podle těchto ustanovení se mládeží rozumí děti mladší patnácti let a mladiství a dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku.

Bez ohledu na další ustanovení zákona právě již citovaná zákonná ustanovení svědčí o opačném názoru, než k jakému soud prvního stupně dospěl. Jestliže v ustanovení § 90 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., na které především poukázal soud prvního stupně, je užito formulace „Dítěti mladšímu než patnáct let, které se dopustilo činu jinak trestného, lze opatření uložit ...“, tak rozhodně nelze dospět k závěru, že záměrem zákonodárce při formulování uvedeného textu zákona bylo ukládat opatření podle tohoto zákona pouze těm nezletilým provinilcům, kteří v době rozhodování příslušného soudu pro mládež ještě nedosáhli hranice trestní odpovědnosti, tedy věku 15 let. Pojem „dítě mladší než patnáct let“ užitý mimo jiné v ustanovení § 90 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. totiž vyjadřuje pouze označení jedné skupiny zahrnuté pod pojem „mládež“, na kterou se zákon č. 218/2003 Sb. vztahuje. Jak vyplývá z ustanovení § 2 písm. b) zák. č. 218/2003 Sb., mládeží ve smyslu zákona o soudnictví ve věcech mládeže se rozumějí jednak děti mladší patnácti let a jednak mladiství. Kategorie mladistvých je posléze definována v ustanovení § 2 písm. d) zák. č. 218/2003 Sb. tak, že mladistvým se rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

Ze shora uvedené zákonné citace je zjevné, že zákonodárce při označování provinilců z řad mládeže, kterou lze souhrnně označit i pojmem děti, používá u dětí ve věku od patnácti do osmnácti let označení „mladiství“ a u dětí, které nedosáhly věkové hranice patnácti let, označení „dítě mladší patnácti let“. Přitom takovéto označení je odvislé vždy od okamžiku, kdy provinilec spáchal provinění, nikoli od toho, kdy takové provinění je projednáváno (viz formulace užitá v § 2 písm. c/ a d/ zák. č. 218/2003 Sb). Nelze proto ani z formulace ustanovení § 90 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb. dovozovat, že pouze dítěti, které v době rozhodování příslušného soudu pro mládež je mladší než patnáct let, lze uložit opatření ve smyslu § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., jak učinil soud prvního stupně.

Opačný výklad by byl skutečně v rozporu s účelem zák. č. 218/2003 Sb., jak je tento popsán v jeho ustanovení § 1 odst. 2. O nesprávnosti výkladu zvoleného okresním soudem svědčí i uvedení jednoduchého příkladu. Na nápravu provinilce, který se dopustil měsíc před dovršením patnáctého roku věku činu naplňujícího u trestně odpovědné osoby znaky skutkové podstaty trestného činu patřícího do kategorie zvlášť závažných úmyslných trestných činů, který by byl zcela policejními orgány objasněn během dvou měsíců, tedy až poté, co by provinilec již dovršil patnácti let věku, by nebylo možno působit způsobem upraveným v hlavě III. zákona zák. č. 218/2003 Sb. Přitom by ho nebylo možno postihovat ani jako mladistvého podle hlavy II. tohoto zákona.

Lze užít i srovnání s mladistvým pachatelem, jenž se provinění dopustí těsně před dovršením osmnáctého roku věku a je postihován podle hlavy II. zák. č. 218/2003 Sb. ve spojení s trestním zákonem i poté, co již dovršil dospělosti; neztrácí tedy dovršením dospělosti postavení mladistvého ve smyslu § 2 písm. d) zák. č. 218/2003 Sb. Obdobně ani provinilec, jenž se dopustil činu jinak trestného před dovršením věku patnácti let, neztrácí postavení dítěte mladšího patnácti let ve smyslu § 2 písm. c) zák. č. 218/2003 Sb.

Je třeba rovněž dodat, že okresní soud se dopustil i formálního pochybení, které spočívá v tom, že v záhlaví, výroku a v některých částech odůvodnění napadeného rozhodnutí připojil ke jménu D. K. zkratku ml., tedy označoval jej jako mladistvého, a to zřejmě s ohledem na v této věci zaujatý názor, že rozhodný je věk provinilce v době podání návrhu státního zastupitelství či rozhodování soudu pro mládež. Pokud má být používáno určité obecné označení, terminologicky je třeba považovat za správnější označení „nezletilý“, jak činí i opatrovnické soudy, a to i při vědomí skutečnosti, že pod pojem „nezletilý“, lze zahrnout nejen děti mladší patnácti let, ale veškeré nedospělé osoby, tedy jedince, kteří nedosáhli věku osmnácti let.

S ohledem ke shora uvedeným závěrům nemohlo napadené rozhodnutí obstát. Odvolací soud má za to, že jsou dány důvody pro zrušení rozhodnutí ve smyslu § 219a odst. 1 písm. b) o. s. ř. Okresní soud totiž na jedné straně uzavřel, že by D. K. mělo být uloženo opatření podle § 93 odst. 1 zák. č. 218/2003 Sb., ale na straně druhé dospěl k závěru, že takto nemůže již být postupováno s ohledem na dosažení patnáctého roku věku nezletilého. Okresní soud se blíže nevěnoval úvahám o formě opatření, které by v návaznosti na provedené dokazování považoval za potřebné k dosažení účelu zákona. Z tohoto pohledu nelze považovat jeho rozhodnutí za vyčerpávající a stává se tím pádem nepřezkoumatelným.

Navíc je situace do určité míry komplikována i tím, že v řízení před soudem prvního stupně bylo z iniciativy státní zástupkyně intervenující u jednání soudu pro mládež objasněno, že D. K. se již po dosažení věku patnácti let dopustil dalšího protizákonného jednání, bylo proti němu vedeno již řízení jako proti mladistvému, které vyústilo v rozhodnutí státní zástupkyně o podmíněném zastavení trestního stíhání podle § 69 písm. a) zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, a § 307 odst. 1 tr. ř. Ze stejnopisu tohoto rozhodnutí, které je založeno na čl. 12 spisu, vyplývá, že rozhodnutí nabylo právní moci dne 20. 12. 2005. D. K. byla podle § 307 odst. 2 tr. ř. stanovena zkušební doba v délce osmi měsíců. V průběhu dalšího řízení proto bude potřeba vyhodnotit způsob chování D. K. ve zmíněné osmiměsíční zkušební době, zjistit, v jaké rozhodnutí vyústilo zmíněné trestní stíhání, zda bylo rozhodnuto podle § 308 odst. 1 tr. ř. o tom, že mladistvý se osvědčil, případně o tom, že se v trestním stíhání pokračuje. I od objasnění těchto skutečností bude odvislé rozhodnutí v nyní projednávané právní věci, zejména rozhodnutí o tom, zda a jaké má být D. K. ukládáno opatření.

Vzhledem k uvedenému odvolací soud po zrušení napadeného rozhodnutí věc podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.